

nuncupavit. D. August. d. cap. 9. Salian. ex Africano ubi sup. num. 6. Plin. lib. 4. cap. 16. Cornucop. col. 191. num. 60. Calepin. ubi proximè, & verb. Cecropia, eamque totam in duodecim vicos distribuit, quorum nomina sunt Cecropia, Epactria, Decelea, sive Decelia, Eleufis, Aphidna, Theoricus, Bauron, Cytherus, Sphertus, Cephisia, Tetrapolis, Phaleron, quæ recensentur à Strabon. lib. 9. Cornucop. col. 580. num. 30. Calepin. ac Nebriffensii propriis in locis. Initium regni Cecropis incidit in annum mundi 2498. juxta Saliati supputationem ibi tom. 2. & Torniell. sup. Vide etiam Genebrard. & Turfellin. ubi proximè. Ea pars Græciæ, ubi Athenæ sunt sitæ, Attica dicta est, vel ab Attide filia Canai primi post Cecropem Atheniensium Regis, vel ab Actæo quodam sub regnum Phorbantis Argivorum Regis nato. Salian. tom. 2. anno 2548. Sed Pausanias Actæum primum Atticæ Regem, cui Cecrops successit, existimat, à quo Eusebio adhærens recedit Salian. dicto anno 2495. num. 5. tom. 2. Cæpit Atheniensium regnum anno mundi 2498. ut Torniellus & Saliatus testantur, constittitque 879. & an. 3377. omnino deletum est, Tornielli d. an. 2498. num. 1. & anno 3377.

26 At Theseus nonus Atheniensium Rex ex Ægæo antecessore, & Æthra ejus conjugate natus, inter plurima egregiè gesta urbem instauravit, vicofque omnes ad unam civitatem revocavit: ad quod deposita regia dignitate, Democratiam in civium favorem induxit, pollicitus se deinceps non Regem sed belli moderatorem, legumque custodem futurum. Salian. ubi proximè, in scholis, & anno 2833. num. 2. Plutarch. in Theseo. lib. 7. cap. 36. cap. 36. Genebrard. sup. ann. 2953. Cornucop. col. 66. num. 20. & col. 717. num. 10. Calepin. verb. Cephisia, Abrah. Ortel. in Thesuro Geograph. verb. Athene.

27 Præterea idem Theseus popululum in patricios, seu eupatridas; & plebeios, sive agroicos divisit: illis Sacrorum curam, Magistratus, publicarum rerum administrationem, ac similia committi voluit: his agrorum culturam pecorum procreatioem, opificia, & alia hujuscemodi relinquenda putavit. Etenim qui genere, divitiis, aut alia ratione inter cæteros eminebant, patriciorum ordini adscribebantur. Quam distinctionem Romulus in sua Republica constituit ad instar Atheniensis, ut tetigimus sup. num. 4. Unde inter leges XII. Tabular. illa habetur: Sacra & Magistratus patres soli pervagant: Plebei agris colunt. Ita Salian. ubi nuper, Rosin. de antiquitat. Roman. lib. 1. cap. 15. vers. Prima igitur. Gregor. Vaucop. de veter. pop. Roman. sect. 2. Sed hæc à Mose fluxisse videntur, qui monente Jethro ex Israelitibus viros potentes, & strenuos sēlegit, quos Tribunos, Centuriones, & alios Magistratus præfecit, ut jus populo redderent, & munis publicis fungerentur, Exod. cap. 18. de quo latè Salian. tom. 2. anno 2544. à num. 732. & tom. 4. anno 3303. num. 2. ait, distributionem populi Romani non multum ab Israelitici discrepare. Sed antea urbem Regiam Ægyptiorum à Mose in 36. partes digestam, ex aliis tradit Salian. tom. 2. anno mundi 2485. num. 3.

Ibi: Qui Athenas ipsas.

28 Idem Atheniensis Rex urbi à se instauratæ duplex nomen indidisse narratur, Cephisia scilicet, à Cephisso flumine Atticæ, Calepin. verb. Cephisia, Cornucop. col. 66. num. 20. & col. 580. n. 40.

& Athenæ, à Minerva quæ Græcè Athenæ nuncupatur. Salian. ex aliis tom. 2. anno mundi 2498. num. 6. & anno 2833. num. 2. Calepin. verb. Athene, Nebriffens. verb. Athenæum, Athene, Cornucop. col. 514. num. 50. ubi tradidit, quare Atheniensēs Minervam colerent. Idem narrat Torniell. sup. num. 2. Alia etiam nomina Athenis imposita reperiuntur, ut Possidonia, à Neptuno: Mopsa, & Jonia, à Mopso, ac Jone illarum Regibus. Calepin. verb. Athene, Cornucop. sup. & col. 717. num. 10.

Ibi: Tribus verò Atheniensēs.

In comperto est, ut D. Covar. nuperimè præmisit, quod civitas Atheniensium fuit per tribus digesta, quemadmodum ex illico dicendis constabit, quas sanè tribus Græci phratrias, vel lochos vocant, earumque tribunos phratriarchos, aut lechagos. Gregor. Vaucop. ubi proximè, Carol. Sigon. de Republ. Athen. lib. 2. cap. 2. Olanus plures referens in suo Paralipom. lib. 5. cap. 12. num. 35. qui latè prosequitur.

Ibi: Earum nomina hæc sunt.

Cecropis tribus à Rege Cecrope dicta, sed à quo, ambigi posset; nam præter primum urbis conditorem, cujus jam meminimus, alter Cecrops Rex Athenis exitit ordine septimus, Erechthei filius. Sed verosimilius est, nomen tribus ad priorem referri debere, utpote qui auctor Reipublicæ, omniumque successorum caput, & Princeps, cujus memoriam futuris sæculis lic oportuit commendari. De his, aliisque Regibus mox memorandis vide Salian. tom. 2. anno 2498. in scholis. Hujus, & aliarum tribuum frequenter meminit Stephan. de urbib. dum cujusque vicos recenset, ex quo singulis suos assignabimus. Cecropide ex tribu hi sunt vici, Æxone, Xypere, Trimones, Hale, Exonides, Epicide, Dædalide. Cecrops prior quinquaginta annis regnavit. Salian. supra.

Erechtheis tribus vocatur ab Erechtheo sexto Athenarum Rege, Pandionis prædecessoris filio, qui quinquaginta annis regni gubernaculum sustinuit: ab hoc successores Reges Erechtheidæ nuncupari cæperunt usque ad Melanthum, teste Genebrardo in Chronolog. lib. 1. at. 3. anno 2953. Eundem Regem memorat Cicero orat. 32. pro P. Sextio. Hujus tribus vici fuerunt Agryle vel Agraule, Sybridæ, Pambotades, Pergasæ.

Ægæis tribus ab Ægæo nono Rege, qui Pandionis secundi filius fuit regnavitque 48. annis, de quo Salian. sup. Cornucop. col. 66. n. 20. col. 717. num. 10. & col. 1132. num. 50. Calepin. verb. Ægæus, qui mari Ægæo infauste nomen dedisse fertur. Hujus tribus mentio est apud Cornucop. col. 398. num. 40. Calepin. & Nebriffens. verbo Erechthia, in qua vici isti numerabantur, Erechthia, Tithras, Araphen, Batae, Butadæ, Philaidæ, Diomedea, Jonidæ.

Pandionis tribus à Pandione. Fuere duo Reges Athenis hujus nominis: prior ordine quintus, Ericthonii filius, & pater Erechthei, qui ad annos 40. gavivus est regali dignitate, quam pacificè cum vita dereliquit: & ab hoc denominari tribus potius videtur, quam ab altero, qui octavus fuit, & regno pulsus, quo 25. annos potitus est, obiit. Salian ex Pausania sup. Pandionis Regis memoria extat apud Genebrard. sup. Cornucop. col. 513. num. 20. & col. 909. n. 10. Ad Pandionidem tribum hi vici spectabant, Pheagæa, & Oa.

Aca.

Acamantis tribus ab Acamante filio Thesei, cujus mentio fit à Suida, & Calepino. Acamantidos tribus vici sunt Tyritos, Ereftide, Thoricos, Cholargus, Irea, Prospalta.

Leontis tribus à Leonte filio Orpei, qui ob patriæ salutem tres filias, ut Numinum lætare lævitiam, immolavit: ex quo sic Atheniensibus acceptus fuit, ut illi monumentum appellatum Leocorion. erectum, ut testatur Suidas apud Calepin. verb. Leocorion. Tribu Leontide comprehendebantur vici Alimus, Scambonide, Eupyride, Oeon.

Oeneis tribus, fortè ab Oeneo Rege Calidoniae urbis in Ætolia, regione Græciæ, de quo Cornucop. col. 550. n. 20. & col. 710. num. 20. Calepin. verb. Oeneus. Fuit in Attica oppidum Oenoa dictum Plin. lib. 4. cap. 7. In hac tribu erant vici Perithæde, Hippotamedæ, Acharna, Tyrmide, Epicphefia.

Hippotoontis tribus dicta vel ab Hippolyte filio Thesei, ac Hypolytes Amazonum reginæ, quam ille bello captam optavit consortem: vel ab alio heroë Atheniensi nobis ignoto. Hippolytum memorant Cornucop. col. 730. n. 50. Calep. verb. Hippolytus. Fuit & Hippomenes ordine quartus ex illis, qui Athenis decennalem principatum gesserunt. Genebrard. sup. de at. 3. anno 3469. Etenim Atheniensēs Reges primi cum vita deponerent Imperium: at postea placuit, ne ultra decennium quis suprema potestate fungeretur, hosque temporales Principes Archoantas, seu Medontidas Græci nuncupabant, quorum unus Charops fuit. Vaucop. sup. sect. 1. In hac tribu Hippotoontide recensentur vici Anacæa, Thymatadæ, Azenta, Oeriada.

Antiochis tribus ab aliquo eximio Atheniensi nomen sumpsit, cujus memoria abolevit; nam ut D. Covar. hic, ex Ulpiano tradit omnes tribus, de quibus supra, à præclaris Atheniensibus sua nomina acceperunt. Ex hac tribu fuere Pallene, Criana, Pentele.

Æantis tribus ab Aiace Salaminiio, prout D. Covar. insinuat, quod itidem ex eo comprobatur, quod Aiakis sepulchrum Æantion dicebatur, Calepin. & Nebriffens. verb. Æantion.

Ibi: Nempe Antigonide, & Demetriade.

31 Tribus Antigonis ab Antigono Macedonum Rege, ob munificentiam Evergete cognominato, qui pluribus beneficiis Rempublicam Atheniensium est prosequutus, quapropter meruit Athenis statuum, & quod tribus ejus nomine decoraretur. Vide Calepin. verb. Antigonus, Nebriffens. & Stephan. verb. Antigonis.

Demetris tribus sic dicta à Demetrio, qui patri Antigono in regno successit, & cognominatur Poliorcetes: hic patrizans Athenas à potestate Casandri, & Ptolemæi beneficis exemit. Alter Demetrius Phalereus Athenis floruit pluribus statuis decoratus, qui decennalem principatum adeptus est, juxta tradita sup. vers. Hippotoontis. Hujus Demetrii meminit Cicer. orat. 39. pro C. Rabir. Posthumo, & de Offic. lib. 1. Salian. tom. 5. Annal. an. 3766. num. 6. Calepin. ubi proximè. Hujus tribus est vicus Agnus.

Ibi: Ab Attalo, & Ptolemæo Philadelpho.

Attalus fuit Rex Pergami in Asia nimium divitiis affluens, qui cum nullam prolem reliquisset; populum Romanum hæredem instituit. Calep. verb. Attalus. Verum & omnes Reges Pergami Attali vocabantur, de quibus vide Strabon. Attalidos tribus meminit Stephan. de urbib.

Ptolemæus Philadelphus, Ægypti Rex hujus nominis secundus. Calepin. verb. Ptolemæus, & verb. Philadelphus, Salian. Annal. tom. 5. an. 3766. à num. 4. ubi num. 6. notat hunc Scripturam sacram per LXX. Interpretes in Græcum vertisse sermonem, & cum Demetrio Phalero, de quo nuper familiaritatem esse professum. Sed fortassis tribus Ptolemæis nomen sumpsit à Ptolemæo filio, & successore Philadelpho, qui à beneficentia Evergetes cognominatus est, de quo Salian. anno 3808. num. 1. etenim iste de Republica Atheniensi admodum benemeritus fuit Calepin. verb. Evergetes, utriusque Ptolemæi mentionem fecit etiam Cornucop. col. 439. num. 50. Hujus tribus est vicus Berenicidæ, Stephan. de urbib.

Ultra has tribus fuit alia verustissima Ægocors, cujus meminit Stephanus, atque ita fortassis tribus Atheniensibus evenit, quod de Romanis traditum est supra, num. 15. sed decem initio fuere. Olan. sup. num. 36.

Ibi: Nam civis Atheniensis.

Idem moris Romanis quoque fuit, ut D. Covar. supra num. 3. in princip. prænotat & constat ex Cælio epist. 8. ad Cicer. Briffon. lib. 8. formul. Olan. in suo Paralipom. lib. 5. cap. 12. num. 16. Similiter etiam apud Hebræos observabatur. Vide P. Becan. in analog. novi & veter. Testam. ubi de forma, quâ libellus repudiū concipiebatur.

Ibi: Vicorum verò nomina.

Nonnulla suis tribubus adscriptimus supra, & licet plurimi alii fuerint vici, quandoquidem singulæ tribus ex decem vicis constabant, sicut D. Covar. sup. num. 1. in fine præmisit, in illis tamen indagandis lucubrare non vacat, ex quo nihil utilitatis poterit reportari.

Ibi: Cecropem primum multitudinem Atheniensium.

Vide quæ sunt supra, num. 25. cum seqq. & Salian. tom. 2. anno 2498. ubi accuratè de Regibus Atheniensibus disseruit, & anno 2533. cum seqq. de Theseo memoranda retulit.

Ibi: Nisi undecim tantum oppida.

Duodecim fuisse oppida, seu vicos quos Theseus in unam civitatem Athenas congestit, eorum nominibus expressis, assertum est à num. 25. sed ipse decem tribus instituit, de quibus sub n. 30.

Ibi: Sic sanè Hebræi habuerunt.

Hebræorum tribus duodecim originem duxere à totidem filiis Jacob, qui cum undecim, eorumque sobole, ac familiis à Joseph. allectus ex Cham

Y 3 nam

naam in Ægyptum emigravit anno mundi 2329. *Genes. cap. 46.* de quo fuse Salian. *an. eod. tom. 1.* Nomina illorum hæc sunt : Ruben, Simeon, Levi, Judas, Issachar, Zabulon, Benjamin, Dan, Nephtali, Gad, Aser, & Joseph, quæ recensentur *d. cap. 46. Exod. cap. 1.* de quibus, ipsorumque liberis plene differunt Salian. *ubi proximè, à num. 7.* Sed loco Josephi subrogati sunt filii ejus Ephraim, & Manasses, quos avus Jacob in filios adoptavit, singulique propriam tribum habuere. *Genes. c. 48. Salian. an. 2345.* Dicuntur tamen duodecim tribus, vel quia hæc duæ à Josepho processerunt, vel quia in divisione terræ Promissionis nulla pars separatim assignata est tribui Levi, *Jos. cap. 13. Salian. anno 2589. n. 9.*

36 Hæc tribus propria nomina non habuerunt, sed expresso nomine sui capitatis, & Principis quæque demonstrabatur, quod ex sacra Pagina patet, maximè ex *cap. 7. Apocalypf. Paralipom. lib. 1. cap. 6.* sed & nomen Principis tribus pro ipsa usurpabatur, *Judic. cap. 20. & 21.* Tribules quoque à suo primo progenitore nuncupabatur; ut Levitæ à Levi, *Nam. cap. 18.* & passim alibi, Rubenitæ à Ruben, Gaditæ à Gad. *Josue. cap. 22.*

37 Singulis tribubus continebantur omnes descendentes ab uno ex filiis Jacob, itaque idem est progenitorum habere Benjamin, ac esse ex tribu Benjamin; nullus enim tribui adscribebatur, nisi ex femore principis illius processisset: & hoc circa duobus apud omnes est.

Quomodo fuerit inter tribus terra Promissionis divisa per Josue, & quæ civitates, & agri cuique sorte obtigerint, traditur in *lib. Josue,* & exponit Salian. *tom. 2. anno 2589. cum seq.*

38 In his tribus nulla intercessit immutatio quoad numerum, semper enim duodecim fuere, licet populus apud Ægyptios mirum in modum creverit. *Exod. cap. 1.* liquidem cum septuaginta tantum personæ de domo Jacob ascendissent in Ægyptum, *Genes. cap. 46.* connumeratis ipso Jacob, Joseph, & ac duobus filiis, qui tres jam apud Ægyptios erant, ut advertit Salian. *d. anno 2329. num. 30.* tempore exitus censæ sunt sexcenta millia virorum, qui ad bellum idonei habebantur, mulierum autem, ac cæterorum multitudo dinumerari vix poterat. *Exod. cap. 12. vers. 37. Salian. tom. 2. anno 2544. num. 153.* Rursus nec tribus aliqua omnino periit; nam et si Benjamin penè deleta est à cæteris tribubus, ob sceleratam quorundam Benamitarum sævitiam, ac turpitudinem; tamen iidem debellatores poenitentia ducti maxime studuerunt, ut ea tribus ex tribulibus qui superfuere propagaretur, *Judic. cap. ult.* quod fuse profectur Salian. *anno 2622. ex num. 35.* Hæc de tribubus Israël obiter interfuisse juravit, ut innotescat quid inter eas, ac Romanas, & Athenienses inter sit, de quibus satis, superque disertum est. Jam mentem ad Scevolsæ responsum revocemus.

Ad Num. 7.

39 Solum servi illi, qui vindicta, censu, aut testamento libertatem adipiscerentur, jure civium Romanorum gaudebant. *Cai. Instit. lib. 1. tit. 1.* Cujac. *observat. lib. 5. cap. 13. & lib. 7. cap. 20.* Rævard. *de auctorit. prudent. cap. 7.* Anton. Fab. in *Papinian. tit. 5. princip. 3.* Gothofred. *ad Cicer. in topic. lit. M.* Joan. Rosin. *de antiquit. Roman. lib. 2. cap. 20. vers. Addunt Jurisconsulti. Olan. in suo Paralipom. lib. 4. cap. 14. num. 38.* Borcholt. in *S. Multis, num. 1.* *Instit. de libert. Parlador. different. 93. à num. 7.*

Arnoldus Vin. in *Instit. lib. 1. tit. 5. §. ult. num. 1.* Pichard. *ibi.*

Supervenit & alius modus manumittendi, per quem manumissus pariter libertatem ad civitatem consequeretur ex Imperatoris Constitutionibus, cum scilicet in Ecclesia apud Antistitem, præfente populo, dominus servo libertatem conferrebat, de quo qualiquis scriptura confici debet, *l. 1. §. 2. C. de iis qui in Eccles. manumitt. l. 1. tit. 22. part. 4. §. Multis autem, Instit. de libertin.* Quæ sane manumissio subrogata est loco ejus quæ censu fieri solebat; hæc enim jam diu aboleverat. *Cai. ubi proximè, ibi: Cives Romani in Ecclesia, aut ante Consulem fuerint manumissi. Ulpian. in fragm. tit. 1. §. 3. ibi: Censu manumittentur olim. Ofsuald. ad Donell. lib. 2. cap. 15. in fin. Gothofred. ubi nuper, & in l. 1. C. de iis qui in Eccles. manumitt.* Anton. Fab. *sup. Sigon. de antiq. Jur. Civ. Romanor. lib. 1. cap. 14. Arnold. sup. §. Multis autem, vers. In sacrosanctis, Pichard. in d. §. fin. Instit. de libertin.*

Sed hæc quidem accipienda sunt de voluntaria manumissione, seu quæ domini facto præfatur: at cum servus à lege in libertatem eripitur ex pluribus causis, simul liber, & civis Romanus fit, ut si propter detestationem criminis pro præmio libertate donetur, *l. 2. C. quib. ex caus. serv. pro præm. libertat. accip.* Quando hujusmodi libertas competat, traditur *sup. tit. prædicto, l. 3. tit. 22. p. 4. à Donell. & Ofsuald. d. lib. 2. cap. 12. Ant. Gom. in l. 1. Tauri, n. 11. vers. Item finaliter, Anton. Fab. sup. tit. 4. princip. 1.*

Idem juris erit de eo servo, qui ob moram ejus, qui manumittere tenebatur, in libertate jure ipso constituitur; nam & hic civis Romanus erit, quod planè colligitur ex *l. 3. cum seqq. ff. qui sine manumiss. ad libert. perven. ubi dicitur, quod talis servus perinde haberi debet, ac si manumissus foret ab illo, libertatem collaturus erat: quod de perfecta libertate exaudiendum est, & hoc ipsum aperte comprobatur ex *l. unie. C. de Latin. libert. tollend. ubi inter modos, quibus olim Latina libertas præfatur, iste non recensetur.* De quo Oroz. *de apicib. jur. lib. 2. cap. 7. à princip.**

Similiter asseverandum est de libertate quæ præfcriptione quaeritur, de quo in *l. 23. tit. 29. p. 3. l. 7. tit. 22. part. 4.* Sic habetur expressim in *l. 2. Cod. de long. temp. præscrip. que pro libertate compet.*

Ibi: Reliqui verò etsi liberi fiant.

Qui præter modos suprâ traditos ad libertatem perveniebant, inter cives Romanos non connumerabatur. Ita tenent omnes laudati nuper *n. 39.* Plures casus, ex quibus Latina libertas præfatur, congerit Justinian. in *d. l. unica, §. Sancimus, cum seqq.* Vide Retes *opusculorum tom. 2. lib. 5. cap. 9. num. 2.* ubi eruditè, ut illi moris est.

At refragatur Cicero in *Topic. ibi: Si neque censu, neque vindicta, neque testamento liber factus est, non est liber.* Unde videtur nullam tribui libertatem nisi censu, testamento, aut vindicta. Cui objectioni satisfacit Rævard. *d. cap. 7.* asserens Oratorem agere de libero Quiritum jure, quo liber non censetur qui ex civibus Romanis non est. Consentit D. Nic. Anton. *de exil. lib. 2. cap. 12. num. 5.* Aliter Ciceronem intelligit Arnold. Vin. dum ait, quod tunc temporis triplici illo modo duntaxat libertas debebatur, ac postea inventum est, ut epistola inter amicos, & aliis servi ad libertatem pervenirent.

venirent imperfectam. Verùm dici, nec improbabiler potest, quod manumissi per convivii adhibitionem, ac modos similes non obtinebant veram libertatem, sed precariam, ita ut prohibito manumissorum revocari in servitutem possent, ut aperte tradit Tacit. *Annal. lib. 13. ibi: Quin & manumittendi duas species institutas, ut relinquere tur poenitentia, aut novo beneficio locus, quos vindicta patronus non liberaverit, veluti vinculo servitutis attineri.* Ex quo, & aliis sic observavit nos Retes ubi proximè, asserens apud majores non dici hos libertinos liberos, sed in libertate esse: quo planè quid sibi Cicero voluerit, percipitur. At de Latinorum statu iterum dissendendum nobis est.

Ibi: Vindicta verò manumittentur.

46 Vindicta dicta est, vel à Vindice Vitelliorum servo, cui anno primo ab eiectis Regibus libertas, & civitas collata est, quod dominorum conjugationem in Rempublicam patefecit; vel verius à virgula, qua Magistratus utebantur in solemnibus manumissione, ut statim traderetur, de quo Cujac. in *paratit. ad tit. ff. de manumiss. vindict.* Anton. Fab. *sup. tit. 5. princ. 1. illat. 1. Rosin. de antiquit. Roman. d. cap. 20. vers. Ingenius, Rævard. varior. lib. 4. cap. 9. Gothofred. ad tit. ff. de manumiss. vindict.* Ofsuald. *d. cap. 15. Parlador. sup. n. 8. Pichard. in §. Multis autem, n. 3. Inst. de libert. Mynsinger. ibi, à n. 3. Borcholt. sup. n. 3. Vin. in d. §. Multis autem, vers. Vindicta, ubi monet quod Vindex, seu Vindicis detexit productionem eorum, qui de restituendo Tarquinio cogitabant: cujus servi fides erga Rempublicam etiam multis pecuniis remunerata est. Salian. *Annal. lib. 5. an. 3546. n. 14.**

47 Ad manumissionem vindicta quadam desiderabantur in persona manumissoris, alia in manumittentis, & alia in magistratus. Oportebat igitur, quod dominus foret, qui libertatem conferre volebat, quia cum hæc manumissio actus legitimus sit, nequit per alios expediri, nisi ex ascendentibus, aut descendentibus fuerit; qui alieno nomine manumittit, propter personarum identitatem, quæ jure intelligitur. Hæc omnia deducuntur ex *l. 1. tit. 22. p. 4.* ubi Greg. Lop. gloss. *3. l. Neque mulierem 3. C. de vind. libert. l. Si pater 4. ff. de manumiss. vindict. l. Quæ situm 15. §. ult. l. Si eum 16. §. fin. ff. qui, & à quib. manum. l. Nepos 22. ff. de manumiss. l. 1. §. ult. C. commun. de manumiss. Glossa in l. Si quis alicui, §. 1. verb. Consilii, ff. mand. Ofsuald. *ad Donell. lib. 2. cap. 13. lit. D.* Anton. Fab. *d. tit. 5. princ. 1. illat. 1.* Et quod actus legitimi per procuratorem expediri non possint, probatur ex *l. Nemoleno alieno 123. ff. de reg. jur. ubi Rævard. Gothofred. & alii.**

48 Non tamen omnes domini servos suos vindicta manumittere valent, sæpe enim variis de causis à libertatis datione remouentur, ut si servus sub conditione legetur, quem hæres, etsi interim pleno jure dominus illius sit, manumittere prohibetur, *l. Generaliter 19. §. 1. ff. qui, & à quib. manum. liber. non sunt. l. Generaliter 19. §. 1. ff. qui, & à quib. manum. liber. non sunt. l. Generaliter 19. §. 1. ff. qui, & à quib. manum. liber. non sunt. l. Generaliter 19. §. 1. ff. qui, & à quib. manum. liber. non sunt. l. Generaliter 19. §. 1. ff. qui, & à quib. manum. liber. non sunt. l. Generaliter 19. §. 1. ff. qui, & à quib. manum. liber. non sunt.*

49 Inter eos qui cum domini sint, servos suos libertate afficere non valent, enumeratur minor viginti annis, cui lege Ælia Sentia vetitum est, ne servos suos manumittat, nisi de justa manumissionis causa constiterit, *l. 1. ff. de manumiss. l. Si pater 4. §. fin. cum aliis legib. ff. de manumiss. vindict.* Oroz. *de apicib. jur. lib. 1. cap. 10. num. 2.* Quam legem omnino desiderari, ut impidiretur libertas, quæ etiam à minore viginti annis absque causa data, aliâ sustineretur, docuit Ant. Fab. *sup. tit. 6. princ. 7.* pro quo statu Modestinus in *l. Si consentiente 16.* & ibi Glossa verb. *Et vocabit, ff. de manumiss.* Contra, quod causa, adhuc major manumittente exigatur, expressim probat Rævard. *de auctorit. prudent. cap. 7.* cui assentiuntur Rosin. *d. cap. 20. vers. Ingenius,* & alii de forma manumittendi vindicta agentes, qui asserunt, nomen manumissi, adjecta manumissionis causâ, in acta referri. Quod dissidium sic elidi posse videtur, si dicamus in manumissione hac à quocumque facta causam esse exprimendam qualemqualem, non justam, seu lege præscriptam, quam probare opus non est: & hoc quidem ita rectè fiebat, ut inde appareret, quæ jura patronus esset habiturus; plus enim juris competit ei, qui proprio nomine ultroneus liberalitatem exercet, quam qui iussu patris, aut testatoris, aliave ratione, non gratis manumittit, *l. 1. C. de libert. & cor. liber. l. Qui nuntius 3. C. de oper. libert. l. unie. §. Illud, C. de Latin. liber. toll. l. Matrimonii causa 51. ff. de rit. nupt. ubi evidenter probatur, causam manumittendi etiam à majoribus viginti annis exprimi consuevisse. Hujus causæ probatio ideo non requirebatur, quia cum dominus eam apud Magistratum profiteretur coram servo, nequibat in illius præjudicium mentiri, asserens se ex liberalitate manumittere, quem ex necessitate liberum efficere tenebatur, ut pinguius jus in libertato obtineret, nam ipse facile contradiceret, & sic exaudi debent illa Modestini verba, *Et vacabit causæ probatio, posita in d. l. Si consentiente.**

In minoribus verò viginti annis exacta causæ probatio intervenire debet, ut manumissio expediatur: nec causa quævis satis est, sed quæ in jure reperitur expressæ, de quibus in *l. Just. 9. l. Si minor. 11. cum seqq. ff. de manumiss. vindict. §. Justa, Instit. cui, & ex quibus caus. manumitt. non lic. l. 1. tit. 22. p. 4.* Cur lex Ælia Sentia interdixit his adolescentibus manumissionem, tradidit Vin. in *§. ult. vers. Quam libertas, Instit. cui, & ex quibus caus. manumiss. non lic.* ne servi fallacibus blanditiis ac forte turpibus obsequiis juvenes inducerent dominos, ut illis libertatem conferrent. Ex omnibus præmissis diversæ Fabri, & Rævardi sententiæ, juraque utrique faventia conciliantur; major enim causam manumittendi expressuram erat, ut Ræcardo placet, sed eam manumissor probare non tenebatur: nec hæc justa, seu legitima, ut in minoribus, esse debebat, sicut Faber opinatur.

In persona servi, qui manumittendus veniebat, hæc debebant concurrere. Primò, quod non esset vetus ad libertatem educi. Quibus autem ex causis hujusmodi prohibitio contigerit, constat ex *tit. ff. qui, & à quib. manum. liber. non sunt. Donell. lib. 2. cap. 14.* Anton. Fab. *sup. tit. 4. princ. 1. vers. his casibus, cum seqq.* Hos servos vispelliones dici putat Rævard. *conject. lib. 2. c. 16.* Sed contra tenet cum Cuj. & aliis Ofsuald. *ad Donell. d. c. 14.* qui docet vispellionem, seu vespellionem esse abjectorum & vilium cadaverum latorem, ac nudatorem. Deinde necesse erat, quod nulla infamiæ macula, aut nota servus afficeretur, quæ eum civitate Ro-